

Przegląd Wydarzeń

w gminie Ruda-Huta

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY PAŹDZIERNIK/GRUDZIEŃ 2020 nr 3/4 (59/60) ISSN 16897943

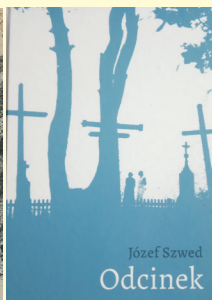
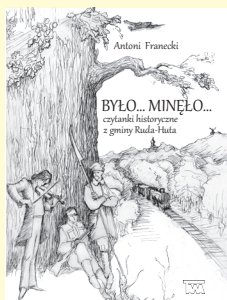
Życzymy Państwu, aby przy świątecznym stole nie zabrakło światła i ciepła rodzinnej atmosfery. Niech Świętom Bożego Narodzenia towarzyszy radość i pokój, a nowy 2021 rok był szczęśliwy w osobiste doznania, oraz przyniósł wiele satysfakcji z własnych dokonań

Piotr Śliwa
Przewodniczący
Rady Gminy Ruda-Huta

Kazimierz Smal
Wójt Gminy Ruda-Huta

Po te książki warto sięgnąć

W zbiorach Biblioteki Publicznej Gminy Ruda-Huta pojawiły się trzy nowe publikacje. Pierwsza to historia terenu dzisiejszej gminy Ruda-Huta, ubrana w literacką oprawę, natomiast dwie pozostałe to wspomnienia dotyczące życia na Wołyniu we wsiach Wola Ostrowiecka i Ostrówki. – str.4.

Konkurs fotograficzny „Moje 360°”

Gminny Ośrodek Kultury zaprasza wszystkich miłośników fotografii do udziału w konkursie „Moje 360°”. Konkurs skierowany jest do mieszkańców gminy Ruda-Huta amatorsko zajmujących się fotografią.

Aby wziąć udział w konkursie uczestnik musi wykonać 3 fotografie: portret (może być zwierzęcia), martwą naturę i krajobraz. Prace konkursowe należy przesłać do 31.12.2020 r. pod adres e-mail: gok@ruda-huta.pl w temacie wiadomości napisać: „Moje 360°”, w treści wiadomości: imię i nazwisko, telefon kontaktowy, adres e-mail, w załączniku umieścić należy fotografie z poprawnie wypełnioną kartą zgłoszeniową. Wyniki konkursu podane zostaną dnia 08.01.2021 r. na stronie internetowej www.gok.ruda-huta.pl. Autorzy trzech najlepszych prac otrzymają nagrody rzeczowe. Wykonawca najlepszej pracy otrzyma talon na sesję fotograficzną wykonaną przez profesjonalnego fotografa w umówionym po zakończeniu konkursu terminie. Laureaci konkursu uzyskają możliwość udziału w darmowych miesięcznych warsztatach fotograficznych, które odbędą się w Domu Kultury w Rudzie-Kolonii.

Damian Grzywina

Niespodzianka przy odbiorze drogi gminnej w Rudce

Prace przy realizacji robót na drodze gminnej w miejscowości Rudka dobiegły końca, w związku z czym 23 lipca 2020 r. dokonano odbioru końcowego wykonanych prac.

W komisji odbiorowej powołanej zarządzeniem Wójty Gminy Ruda-Huta brali udział: **Jarosław Walczuk**, **Krzysztof Lewczuk**, **Grzegorz Mazurkiewicz** oraz pełniący funkcję inspektora nadzoru inwestorskiego **Stefan Siemiak**. Przedstawicielem wykonawcy robót był kierownik budowy **Zbigniew Pieczykolan**.

Zakres prac zgodnie z projektem obejmował: przebudowę skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 816L, wykonanie chodnika wraz z oświetlonym przejściem dla pieszych, ułożenie warstw podbudowy z kruszywa łamanego, ułożenie nakładki asfaltowej, wykonanie zjazdów do posesji z kruszywa oraz wprowadzenie oznakowania pionowego i poziomego.

Po sprawdzeniu wykonanych prac w terenie komisja odbiorowa została mile zaskoczona przez grupę mieszkańców miejscowości Rudka. Okazało się, że w ramach podziękowania za wykonane prace drogowe mieszkańcy upiekli wspaniały tort i poczęstowali nim wszystkich uczestniczących przy odbiorze drogi.

Roboty budowlane wykonała firma B.G. CONSTRUCTION Sp. z o. o. Wólka Tarnowska 55, 22-150 Wierzbica, wyłoniona w drodze prze-

targu nieograniczonego, która zaoferowała najkorzystniejszą cenę 377 690,29 zł.

Na wyżej wymienione prace Gmina Ruda-Huta pozyskała środki finansowe w ramach Funduszu Dróg Samorządowych w kwocie 222 863,00 zł.

Grzegorz Mazurkiewicz

OSP w Rudzie ma nowy samochód

Od 6 sierpnia 2020 r. Ochotnicza Straż Pożarna w Rudzie ma nowy samochód ratowniczo-gaśniczy.

Przedstawiciele jednostki OSP na czele z prezesem druhem **Dariuszem Toporowskim** wraz z sekretarzem gminy **Agnieszka Woszczewską** odebrali z firmy „BOCAR” w Korwinowie średni samochód ratowniczo-gaśniczy VOLVO FLD3C FL. Nowy samochód zastąpi dotychczasowego Jelcza GCBA 5/24, który zostanie przekazany do Ochotniczej Straży Pożarnej Żalin.

Druhowie OSP w Rudzie, przedstawiciele samorządu gminnego: wójt **Kazimierz Smal**, przewodniczący rady **Piotr Śliwa** i radny **Bogdan Sawicki** oraz mieszkańcy z radością przywitali nowy nabytek.

Całkowity koszt zakupu samochodu wyniósł 789 660,00 zł, z czego 510 000,00 zł dofinansował Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, pozostałą kwotę w wysokości 279 660,00 zł sfinansowano z budżetu Gminy Ruda-Huta.

Ewa Huzar

Ćwiczenia terenowe jednostek OSP

4 września 2020 r. przy Orliku w Rudzie-Hucie odbyły się ćwiczenia terenowe z zakresu ratownictwa drogowego, w których wzięły udział jednostki OSP z powiatu chełmskiego, wchodzące w skład Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG).

W ćwiczeniach, mających na celu praktyczne wykorzystanie sprzętu ratownictwa technicznego i medycznego, uczestniczyło 11 jednostek OSP z następujących gmin: Białopole, Chełm, Kamień, Leśniowice, Rejowiec, Rejowiec Fabryczny, Ruda-Huta, Sawin, Wierzbica, Wojsławice i Żmudź. Ochotnicy doskonalili się w użyciu sprzętu pneumatycznego podczas cięcia karoserii pojazdu i wydobywania ofiar oraz udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej poszkodowanym. Nad prawidłowo-

wym i bezpiecznym przebiegiem ćwiczeń czuwali strażacy Państwowej Straży Pożarnej w Chełmie.

W ćwiczeniach, przygotowanych przez Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Bug we współpracy z Komendantem Miejskim PSP w Chełmie i Gminą Ruda-Huta, użyto sprzętu otrzymanego przez jednostki OSP w ramach realizowanego przez samorządy gminne projektu „Wzmocnienie potencjału Ochotniczych Straży Pożarnych w ratowaniu ofiar wypadków na drogach województwa lubelskiego i obwodów wołyńskiego”.

Ewa Huzar

Wakacje z GOK-iem

Gminny Ośrodek Kultury w Rudzie-Hucie na tegoroczne wakacje przygotował projekt „Wakacyjne środy z GOK-iem”. Uczestnicy co tydzień brali udział w przeróżnych aktywnościach.

8 lipca 2020 r. pracownicy Gminnego Ośrodka Kultury w Rudzie-Hucie zorganizowali wycieczkę rowerową dla dzieci i młodzieży do Woli Uhruskiej. Uczestnicy wyjazdu mogli zobaczyć panoramę miejscowości z wieży widokowej oraz ochłodzić sobie stopy na terenie Pompki w starorzeczcu Bugu. Na zakończenie rajdu po całodziennych trudach posilili się pyszną pizzą.

15 lipca 2020 r. był wyjazd do podziemi kredowych w Chełmie. Uczestnicy spotkali Ducha Bielucha oraz dowiedzieli się o historii podziemi kredowych. Po zakończonej wędrówce korytarzami podziemi chełmskich zjedli pyszne lody, a na

zakończenie wyjazdu udali się na plac zabaw.

22 lipca 2020 r. w Centrum Kultury i Rekreacji w Rudce odbył się eko-survival. Uczestnicy poznawali metody postępowania w przypadku zagubienia się w lesie oraz sposoby komunikacji z ewentualną grupą poszukiwawczą w ramach międzynarodowo przyjętych standardów.

31 lipca 2020 r. została zorganizowana wycieczka do Masłomęcza i Zamościa dla dzieci i młodzieży z gminy Ruda-Huta.

Pierwszym etapem podróży był Masłomęcz, niewielka miejscowość w okolicach Hrubieszowa słynąca z archeologicznych wykopalisk. To

tutaj archeolodzy odkryli cmentarzysko i osadę Gotów z II – IV w. n.e. Uczestnicy wycieczki podczas zwiedzania przenieśli się w czasie i za pośrednictwem przewodnika poznawali jak żyli, ubierali się i walczyli Goci. Zwiedzili zrekonstruowaną chatę gocką. W chacie obejrzelili część gospodarczą i mieszkalną oraz przedmioty codziennego użytku Gotów. Mogli zobaczyć jak i gdzie mieszkały zwierzęta oraz w jaki sposób i czym barwiono tkaniny.

Kolejnym punktem wyprawy był spacer po Zamościu zwanym „Pawłą północy”. Uczestnicy zwiedzili Rynek Wielki z renesansowymi kamieniczkami, z zewnątrz: ratusz, katedrę i twierdzę. Po wspólnym zdjęciu na tle ratusza wycieczkowicze udali się na zakup pamiątek i na pyszne zamojskie lody. Na zakończenie wyjazdu młodsi turyści udali się do parku linowego nad rzeką Łabuńką, który składa się z trzech tras: małej, średniej i dużej oraz ścianki wspinaczkowej.

6 sierpnia 2020 r. był wyjazd do kina Zorza w Chełmie na seans bajki *Skooby-Doo!*.

19 sierpnia 2020 r. dzieci i młodzież pojechali do Lublina na wystawę klocków Lego. Obejrzelili miniatury znanych światowych budowli: katedry Notre-Dame i placu św. Piotra. W Fun Parku dzieci budowały z dostępnych klocków Lego własne wspaniałe budowle. W Trick Gallerie oglądali największą kolekcję obrazów 3D w Polsce.

26 sierpnia 2020 r. przy Domu Kultury w Rudzie-Kolonii odbył się turniej sportów dziwnych, zorganizowany dla dzieci. Konkurencje, w których dzieci brały udział, to: wyścig z dynią, przerzut piłeczki rybienką, gra pajak, przekładanie koszulki i rzut balonem wypełnionym wodą.

Nad prawidłowym przebiegiem turnieju czuwali instruktorzy Gminnego Ośrodka Kultury.

W turnieju sportów dziwnych nie było jednego zwycięzcy, wszystkie dzieci biorące udział w konkurencjach otrzymały nagrody.

Na zakończenie wspólnej zabawy uczestnicy posilili się kiełbaską z grilla.

MMS impro w Żalinie

24 października 2020 r. grupa improwizacyjna „MMS impro” z Rudy-Huty gościła w Domu Kultury w Żalinie. Pomimo że pandemia nie stwarza za wiele możliwości funkcjonowania na scenie, grupie udało się improwizować wśród żalińskiej widowni.

Podczas występu publiczność zaprowadziła improwizujących w różne rejony życia społecznego tj.: do rzeźni, na plebanie, uczestniczone w narodzinach szczeniaków, czy wzięto udział w niedzielnym obiedzie. Niezależnie od ograniczeń związanych z zaistniałą sytuacją wszystkie dopuszczalne miejsca na sali były zajęte, co nasuwa wnioski, że grupy improwizacyjne są idealnym rozwiązaniem scenicznym w czasie zarazy.

Barbara Humeniuk

Noc Patriotów 2020

W nocy z 26 na 27 listopada 2020 r. odbyła się 7. i ostatnia edycja patriotycznego wydarzenia sportowego „Noc Patriotów”.

12 uczestników podzielonych na 3 grupy rywalizowało ze sobą przez całą noc, wykonując przygotowane wcześniej zadania. Wśród wyzwań stawianych zawodnikom wymienić można: przygotowanie nocnego zwiadu, pisanie pieśni rewolucyjnej, czy tworzenie zabawki propagandowej. Uczestnicy wspólnie spędzili czas podczas honorowej rywalizacji.

Nieodłącznym elementem wydarzenia była nauka i co ważniejsze zrozumienie poruszanych podczas tegorocznej edycji zagadnień historycznych.

Zakończenie „Nocy Patriotów” poruszyło nawet najtwardsze serca uczestników, którzy oczekują teraz na kolejne wydarzenie „o Świcie”.

Damian Grzywna

Po te książki warto sięgnąć

W zbiorach Biblioteki Publicznej Gminy Ruda-Huta pojawiły się trzy nowe publikacje. Pierwsza to historia terenu dzisiejszej gminy Ruda-Huta, ubrana w literacką oprawę, natomiast dwie pozostałe to wspomnienia dotyczące życia na Wołyniu we wsiach Wola Ostrowiecka i Ostrówki.

„Było...minęło, czytanki historyczne z gminy Ruda-Huta” autorstwa **Antoniego Franeckiego** to opowieści o wydarzeniach, które miały miejsce na terenie obecnej gminy Ruda-Huta na przestrzeni kilku wieków. Książka została podzielona tematycznie na: nazwy miejscowości, postaci, bitwy, wojny, walki, religie oraz pozostałości, o różnej tematyce. Czytelnik znajdzie w niej opis wydarzeń związanych z takimi postaciami jak Henryk Michał Kamieński czy Henryk Wieniawski, dowie się skąd wzięły się nazwy miejscowości dzisiejszej gminy Ruda-Huta, przeczyta o stoczonych bitwach podczas powstania styczniowego i zdarzeniach z I i II wojny światowej oraz wielu innych historiach. Publikacja liczy 224 strony niezwykle ciekawych i barwnych opowieści, które pomimo literackiego charakteru, są opisami rzeczywistych zdarzeń.

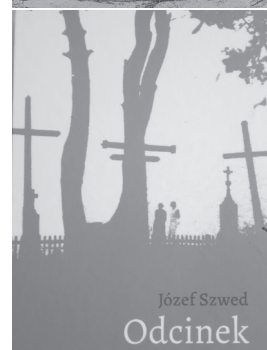
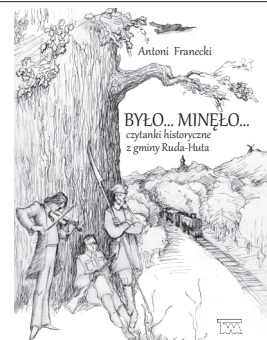
Kolejną, godną polecenia lekturą, są wspomnienia **Heleny Popek** pt. „Błogostawiona wieś”. Autorka była mieszkanką Karolinowa, a wcześniej, przed 1943 r., Woli Ostrowieckiej na Wołyniu. W książce pokazuje obraz rodzinnej wsi z lat młodości, która 30 sierpnia 1943 r. została w bestialski sposób zniszczona, a większość mieszkańców wymordowana przez ukraińskie oddziały OUN-UPA. W opisach codziennego życia, pracy na roli, tradycjach, zwyczajach, wspólnych spotkaniach w zimowe wieczory można dostrzec gloryfikację tych obrazów, która niewątpliwie spowodowana jest tęsknotą do lat młodości, tamtych miejsc i ludzi. Przejawia się to w opi-

sie mieszkańców idących gromadami w pole, do kościoła, zbierać jagody, jakie, wg autorki, były tylko w lasach ostrowieckich. Czytając wspomnienia można dojść do przekonania, że to opis wyjątkowej, szczęśliwej krainy, dlatego sama Helena Popek nazwała je „Błogostawiona wieś” czyli „szczęśliwa”. Publikacja zawiera również szkic wsi Wola Ostrowiecka z wyrysowanymi i ponumerowanymi domami, młynami, drogami z 1939 r. Do każdego domu podaje spis mieszkańców. Ponadto publikuje wykaz zamordowanych 30 sierpnia 1943 r. osób.

Warto też zajrzeć do kolejnych wspomnień, napisanych przez **Józefa Szweda**, syna rodzzonego brata **Jana Szweda**, czyli ojca Heleny Popek, pt. „Odcinek”. To skarbnica wiedzy o miejscowościach Wołynia i jego mieszkańcach. Autor opowiada o swoich przeżyciach od najmłodszych lat, kiedy to zmarła jego mama, a ojciec ożenił się po raz drugi. Ze względu na fakt, że ojciec był młynarzem, wielokrotnie się przeprowadzali za pracą. Józef Szwed przytacza rozmowy ze swoimi bliskimi, zdarzenia, ciężką pracę w polu i na wiatraku w latach młodzieńczych. A potem opowiada o seminarium nauczycielskim w Chełmie i swojej pracy jako nauczyciel, co wiązało się też z wędrówką po Polsce. Ostatecznie, wraz z rodziną, osiadł w Żelazkowie koło Kalisza.

Wszystkie publikacje są dostępne w zbiorach Biblioteki Publicznej Gminy Ruda-Huta.

Marta Kordas

Dzień Edukacji Narodowej

13 października 2020 r. w Szkole Podstawowej w Rudzie-Hucie, z okazji Dnia Edukacji Narodowej odbyła się uroczysta akademie. W uroczystości wzięli udział: Wójt Gminy Ruda-Huta Kazimierz Smal, nauczyciele, pracownicy administracji i obsługi, przedstawiciel Rady Rodziców oraz uczniowie.

W zaprezentowanym programie artystycznym młodzież pięknie słowami wierszy i piosenek złożyła pracownikom szkoły serdeczne życzenia oraz wyraziła wdzięczność za cierpliwość, zaangażowanie, troskę oraz ofiarowane serce.

W części oficjalnej głos zabrali: dyrektor Adam Marszałuk oraz wójt Kazimierz Smal. W swoich wystąpieniach podziękowali wszystkim pracownikom szkoły za trud wkładany każdego dnia w kształcenie i wychowanie młodych pokoleń. Do życzeń dołączy-

li rodzice, w imieniu których wystąpiła przedstawicielka Rady Rodziców Marta Śliwińska. Na zakończenie reprezentanci Samorządu Uczniowskiego rozdali nauczycielom i pracownikom szkoły laurki z życzeniami.

Dzień Edukacji Narodowej to polskie święto oświaty ustanowione 27 kwietnia 1792 r. Upamiętnia rocznicę powstania Komisji Edukacji Narodowej, która została utworzona z inicjatywy króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.

Katarzyna Lipiak

Wspomnienie św. Jana Pawła II

W październiku 2020 r. uczniowie Szkoły Podstawowej w Rudzie-Hucie przeżywali Dzień Papieski, kolejną rocznicę wyboru Karola Wojtyły na papieża oraz wspomnienie Jana Pawła II.

Wszystkie wyżej wspomniane wydarzenia były powodem, dla którego przygotowane zostało przedstawienie o świętym Janie Pawle II pt. „To-

tus tuus”. „Totus tuus” czyli „cały Twój” było wezwaniem papieża Polaka do Maryi, Matki Jezusa. Dlatego to nie przypadek, że papież, który całe swoje życie i posługę zawierzył Maryi, jest tak często wspominany w tym właśnie maryjnym miesiącu. Październik dobiegł końca, ale wezwanie Maryi do nawrócenia i modlitwy różańcowej oraz przykład świętego Jana Pawła II pozostaje ciągle aktualny, zwłaszcza w obecnej sytuacji.

Agnieszka Walczuk

Ślubowanie na ucznia

9 października 2020 r. odbyło się ślubowanie klas I a i I b Szkoły Podstawowej w Rudzie-Hucie, natomiast 23 października pasowanie na zerówkowicza.

Ślubowanie to jedno z najważniejszych wydarzeń w życiu każdego ucznia, dlatego uroczystości miały bardzo podniosły, a zarazem radosny charakter. Dzieci zaprezentowały swoje umiejętności, dając tym samym dowód, jak dużo nauczyły się podczas pobytu w szkole. Po części artystycznej złożyły swoje pierwsze przyrzeczenie. Uroczystego pasowania klas I dokonał dyrektor szkoły Adam Marszałuk, a aktu pasowania klas 0 wicedyrektor Dorota Sawicka.

Joanna Prokop, Małgorzata Rękas

Zakup nowości wydawniczych do Biblioteki Publicznej

Każdego roku Biblioteka Publiczna Gminy Ruda-Huta składa wnioski w ramach zadania Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego Priorytetu 1 - Zakup nowości wydawniczych do bibliotek publicznych realizowanego z Programu Wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”. W tym roku, na zakup zbiorów, otrzymała 10 000 zł.

Z dotacji zakupiono 764 książki i 128 audiobooków. Są to nowości z literatury: pięknej dla dorosłych, młodzieży i dzieci, faktu, religijnej i historycznej.

Celem programu jest zwiększenie atrakcyjności oferty bibliotek publicznych, wzrost dostępności książek, czasopism, multimediów w zbiorach bibliotek publicznych.

Marta Kordas

Narodowe Czytanie *Balladyny* Juliusza Słowackiego

10 września 2020 r. w Hucie Kultury odbyło się kolejne Narodowe Czytanie. W tym roku lekturą była „Balladyna” Juliusza Słowackiego.

Ze względu na sytuację epidemiczną uroczystość zorganizowana została zgodnie z wytycznymi dotyczącymi organizacji imprez kulturalnych w zamkniętych pomieszczeniach. Uczestnikami była w szczególności młodzież szkolna, dla której „Balladyna” jest lekturą obowiązkową, wraz z nauczycielami. Fragmenty dramatu z podziałem na role przedstawili: **Anna Nadolska** z Dyskusyjnego Klubu Książki jako tytułowa Balladyna, **Iwona Borodej**, instruktor Gminnego Ośrodka Kultury - Alina, **Monika Różańska**, pracownik Zakładu Usług Komunalnych w Rudzie-Hucie - Wdowa, **Łukasz Dziaduk**, pracownik Urzędu Miasta Chełm jako Kirkor, **Jarosław Walczuk**, Przewodniczący

Rady Powiatu w Chełmie - Kanclerz oraz **Andrzej Niemieć**, Kierownik Referatu Podatków i Opłat Urzędu Gminy Ruda-Huta - Skierka, Sługa i Żołnierz. Narratorem natomiast była **Maria Wróblewska** z Koła Literackiego „zza rudzianej ściany”. Dramatyczną fabułę utworu podkreślała muzyka, prezentacja multimediinalna i efekty dźwiękowe. Nad ich wykonaniem czuwali **Damian Grzywna** oraz **Marcin Nawrocki** z Gminnego Ośrodka Kultury. Całość dopełniały stroje, w które przebrani byli aktorzy.

„Balladyna” Juliusza Słowackiego to dramat opowiadający o żądzy władzy i bogactwa głównej bohaterki. Zabija ona własną siostrę oraz doprowadza do śmierci wielu bliskich osób. W rezultacie jednak zwycięża sprawiedliwość i Balladyna otrzymuje zasłużoną karę.

Organizatorami uroczystości byli Biblioteka Publiczna Gminy Ruda-Huta we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Kultury.

Marta Kordas

Dzień Głośnego Czytania

29 września 2020 r. przedszkolaki z Przedszkola „Pod Zieloną Koniczynką” wraz z bibliotekarkami z Biblioteki Publicznej Gminy Ruda-Huta obchodziły Ogólnopolski Dzień Głośnego Czytania.

Z tej okazji wysłuchały opowieści pt. „Królik Franek i kłopot na talerzu”, która porusza problem niechęci do jedzenia warzyw przez dzieci. Po lekturze dzieci pogrupowały warzywa i owoce, podawały ich nazwy, robiły sałatki warzywne i owocowe. Na zakończenie czekał na nich owocowy i słodki poczęstunek.

Marta Kordas

XXV Konkurs Recytatorski dla dzieci i młodzieży

XXV Konkurs Recytatorski dla dzieci i młodzieży poświęcony był twórczości Wandy Chotomskiej i Karola Wojtyły. W związku z panującymi obostrzeniami został przeprowadzony zdalnie.

Do konkursu zgłosiło się 10 uczestników w kategorii wiekowej 6-10 lat (klasy 0-4) i 6 w kategorii wiekowej 11-14 lat (klasy 5-8).

Komisja w składzie: przewodniczący **Damian Grzywna**, **Marcin Woszczewski**, **Iwona Matejuk**, **Barbara Humeniuk** oraz **Iwona Borodej**, zebrała się 9 grudnia 2020 r. i po przesłuchaniu nadesłanych nagrań wyłoniła zwycięzców.

Kategoria wiekowa 6-10 lat, twórczość Wandy Chotomskiej: Grand Prix – **Amelia Wróblewska**, **Vanessa Śliwińska**, **Artur Hamulczuk**, I m-ce – **Amelia Czerniakiewicz**, **Maximilian Śliwiński**, II m-ce – **Anna Ładowska**, **Igor Psuja**, III m-ce – **Gabriel Nadolski**, **Michał Nadolski**, **Piotr Paciejewski**.

Kategoria wiekowa 11-14 lat, twórczość Karola Wojtyły: Grand Prix – **Dominika Zawiślańska**, I m-ce – **Anna Walczuk**, II m-ce – **Emilia Lewczuk**, III m-ce – **Julia Oziębło**, wyróżnienia – **Faustyna Opolska**, **Tomasz Sadowski**.

Konkurs zorganizował oraz nagrody w postaci książek ufundował Gminny Ośrodek Kultury w Rudzie-Hucie.

Iwona Matejuk

„Pandemia Kultury” podczas Wyżyny Teatralnej

W dniach 2-4 października 2020 r. w CKiR w Rudce odbyła się trzynasta edycja Ogólnopolskiego Festiwalu Teatrów i Monodramistów Wyżyna Teatralna. W tym roku przebiegała ona pod hasłem „Kolory suplement”.

Uczestnicy wchodzili do centrum kultury przez komorę dezynfekującą, która miała za zadanie oczyścić ich i odseparować od znanej epidemii. Za komorą znajdował się surrealistyczny, szpitalny świat „Pandemii Kultury”, w którym każdy mógł znaleźć coś dla siebie. W tym miejscu zaznaczamy, że organizatorzy zastosowali się do wszystkich wytycznych ministerstwa zdrowia gwarantujących uczestnikom festiwalu zmaksymalizowanie bezpieczeństwa w czasie epidemii koronawirusa.

Festiwal otworzyły dwa spektakle Teatru OKO pt.: „Złodziejka” w wykonaniu **Karoliny Szwalikowskiej** oraz „Ja i Karakuliambro” tworzony przez najmłodszych adeptów sztuki teatralnej. Następnie odbyła się inauguracja festiwalu, której dokonali: Wójt Gminy Ruda-Huta **Kazimierz Smal** oraz Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury w Rudzie-Hucie **Marcin Woszczewski**. Tego dnia zaprezentowali się jeszcze: Teatr Straszyleńka z Ulana-Majoratu i Teatru Poezji z Łukowskiego Ośrodka Kultury. W piątek wystawiony został m.in. monodram „Moja Gra” - **Nastii Miedwiediewej** oraz spektakl Teatru NOTOCO pt.:

„Ciała”. W kolejnych dniach na scenie wystąpili: Teatr Groch ze spektaklem pt.: „Despekt”, **Adam Sokolnicki** z monodramem pt.: „Lament Paranoika”, **Przemysław Gąsiorowicz** z monodramem pt.: „Gombrotyp”, zaprezentowano spektakl w reżyserii **Anny Giniewskiej** pt.: „More, a more baby”, w którym grały **Nastia Miedwiediewa** i **Lesja Szulc**, a na koniec MMS Impro w „NieWielkiej Improwizacji”.

Ostatniego dnia festiwalu wystąpił dwukrotnie „Latający Teatr Kantorowi” ze spektaklem pt.: „Ważne Okno – homage dla Marii Stan-gret” Spektakl został zrealizowany w sierpniu tego roku w Wielopolu Skrzyńskim w koncepcji reżyserskiej **Pawła Passiniego**, który był jednocześnie twórcą sfery artystycznej przedstawienia. W spektaklu wystąpili: **Grażyna Tabor**, **Monika Adamiec**, **Monika Nitkiewicz-Mitrut**, **Karina Góra**, **Barbara Wójcik-Wiktorowicz**, **Marek Kosiółek** i **Marcin Woszczewski**. W niedzielę także zorganizowana została wycieczka do Chełmskich Podziemi Kredowych, w której wzięły udział prawie wszystkie grupy.

Warsztaty teatralne prowadzone były przez **Lesję Szulc** i **Marka Kosiółka**, natomiast warsztaty z samoobrony przeprowadził **Damian Grzywna**.

Patronat Honorowy: **Jarosław Stawiarski** - Marszałek Województwa Lubelskiego, **Piotr Deniszczuk** - Starosta Chełmski, **Kazimierz Smal** - Wójt Gminy Ruda-Huta.

Iwona Borodej

ECHA DZIEJÓW:

Z czasów cerkwi ritus graeci w Rudzie

Pod koniec XVI wieku, w 1596 roku w Brześciu Litewskim, położonym nad rzeką Bug, odbył się synod, zjazd duchowieństwa Kościoła rzymskokatolickiego i Kościoła prawosławnego Rzeczypospolitej Obojga Narodów¹.

Wynikiem synodu było połączenie czyli unia obu Kościołów. Część wyznawców prawosławia uznała papieża za głowę kościoła. Przyjęli oni dogmaty (prawdy wiary) katolickie. Nabożeństwa zaś odprawiano według rytu (obrazdka) bizantyjskiego, pozostawiono kalendarz juliański. Duchownych nie obowiązywał celibat. Ówczesny król Rzeczypospolitej – Zygmunt III Waza poparł decyzję o unii.

Unia powszechnie zwana była Unią Brzeską. Wyznawcy nowo powstałego Kościoła zwani byli unitami, albo grekokatolikami. Łacińskie określenie „ritus graeci”.

Na terenie ówczesnej Rzeczypospolitej, obok wyznania rzymskokatolickiego, prawosławnego, mojżeszowego, pojawiło się nowe – unickie. Z czasem, także na Chełmszczyźnie i na terenie obecnej gminy Ruda-Huta. Powstawały parafie unickie, zwane parochie. Administrowali nimi księża unicy zwani parochami albo plebanami. Prowadzili oni dokumentację parafialną, wśród niej – akta stanu cywilnego, a więc rejestr urodzeń, ślubów, zgonów. Z tego tytułu zwani byli urzędnikami stanu cywilnego tak, jak księża pozostających wyznań.

Chełmska „Górka” stanowiła unickie centrum Chełmszczyzny. Tutaj, w katedrze, znajdował się wizerunek - ikona Patronki Unitów i Rzeczypospolitej - Chełmskiej Madonny, którą po bitwie pod Beresteczkiem (1651) nazwano Matką Boską Chełmską². Lud Chełmszczyzny zwał ją Panią Chełmogórką. Jakub Jan Susza – unicki biskup eparchii (diecezji) chełmskiej szerzył jej kult i umacniał tutejszy Kościół unicki w XVII wieku.

W oparciu o postanowienia synodu brzeskiego, dotychczasowe cerkwie prawosławne przystosowano do wymogów nowego wyznania. Rezygnowano z ikonostasów oddzielających nawę dla wiernych od części ołtarzowej. Pojawiły się ołtarze – główne i boczne, dzwonki, konfesjonały, organy, ławki dla wiernych. Wśród przyborów liturgicznych: monstrancje, puszkki na komunikanty, mszały, nowe szaty liturgiczne. Zmieniła się między innymi forma spowiedzi. Komunię udzielano w postaci komunikantów. Odprawiano nabożeństwa różańcowe, godzinki, śpiewano polskie pieśni religijne, trzy razy w ciągu dnia, rano o godz. 6, w południe i wieczór dzwoniło na Anioł Pański.

Istniejącą od lat w Rudzie cerkiew prawosławną też przemianowano na cerkiew unicką. Prawdopodobnie jej wyposażenie, ze względu na ubogość parafian, trwało wiele lat. Niemniej z niektórych zapisów wynika, że posiadała stosowne obrazy i rzeźby. Wykopaliska zachowanych przedmiotów ukazały jej wyposażenie w inne konieczne przedmioty. W wykopaliskach w Rudzie znaleziono m. in.: puszkki na komunikanty, patenę, księgi liturgiczne, świecznik pod paschał, mosiężne żyrandole, szczałki szat liturgicznych, srebrne koszulki do ikon, ikony zniszczone i wiele innych.

Źródła podają, iż w Rudzie, w pobliżu Chełma, w unickiej Cerkwi znajdowały się ikony - obrazy o tytułach: Św. Michał Archanioł poraża diabła (inskrupcja - napis łaciński), Anioł Stróż trzymający diabła na łańcuchu, dwie ikony Świętej Trójcy podpisane cyrylicą, Pokłon pasterzy z XVIII wieku, Wniebowstąpienie Chrystusa z początku XIX wieku, Modlitwa w Ogroju XIX wiek, Chrzest Chrystusa 1867 rok, S.(święta) Oksenia i inne, w sumie dwanaście³.

Spośród rzeźb w tej cerkwi znana jest Głowa św. Jana na misie (misa zniszczona) - symbol męczeństwa. Rzeźba oparta na zapisie w Nowym Testamencie (Mateusz, rozdz. XVII, Marek rozdz. VI)⁴.

W sąsiedztwie cerkwi i parafii unickiej rudzieńskiej, istniały takie w Łukówku pw. św. Pokrowy (Opieki Najświętszej Bogurodzicy), w Sawinie pw. Zaśnięcia Bogurodzicy, w Serebryszczu pw. Niepokalanego Poczęcia NMP, w Uhrusku pw. Wniebowzięcia NMP i w Świerżach (wezwanie nieznane), prawdopodobnie Piotra i Pawła (?).

Oto informacje o niektórych rudzieńskich - rudeńskich parochach:

Ks. Benedykt Kozminski, pleban rudzieński w latach 1811 - 1816 pełnił jednocześnie funkcję dziekana chełmskiego.

Przed 1788 rokiem plebanem rudeńskim był ks. Sokołowski, imię nieznane.

W 1788 roku administratorem cerkwi „rudeńskiej” w dekanacie chełmskim był paroch uhruski, ks. Jan Wizawski. On to wyraził zgodę na uprawianie przez Pelagię Sokołowską, wdowę po proboszczu rudeńskim, ziemi parafialnej w zamian za piątą część zbiorów z ...zasiawu Jarzynnego⁵, łąk i ogrodów... (Uprawa tej działki zabezpieczała w żywność rodzinę po zmarłym parochu)⁶.

W tym okresie wierni w Rudzie i Cułzycach w skali rocznej na rzecz cerkwi, poza dziesięciną, uiszczali opłatę w wysokości 30 złp⁷.

Jakub Lewicki, urodzony w Królestwie Polskim w 1800 roku. Wykształcony w Lublinie. Wyświęcony w 1826 roku. Administrator parafii w Rudzie. Wcześniej, w latach 1820-1825 w Chełmie. Zmarł 11.11.1870 roku w Rudzie⁸. Pochowany na tutejszym cmentarzu, obecnie prawosławnym.

Ulanicki Leon, urodzony w 1813 roku w Królestwie Polskim. Ukończył 4 klasy w Szczepreszynie. Wykształcenie duchowne zdobył w Chełmie. Wyświęcony w 1837 roku. Administrator parafii w Rudzie, Łukówku, Uhrusku. W latach 1853 - 1856 administrator dekanatu Chełm. Zmarł tutaj 28.09.1856 roku⁹.

Ulanicki Witold Aleksander, urodzony w 1847 roku, w Królestwie Polskim. Ukończył 4 klasy w Hrubieszowie. Wykształcenie duchowne zdobył w Chełmie. Wyświęcony w 1870 roku. Administrator parafii unickiej w Busównie. Od 1874 roku internowany w Kurowie, Lipsku, Kaliszu, Rudzie. Stąd zbiegł do Galicji. Tam w Łanowcach pełnił funkcję proboszcza. Zmarł po 1913 roku¹⁰.

Tusiewicz Mikołaj, mieszczanin, urodzony w 1842 roku, Królestwie Polskim. Wykształcenie podstawowe i duchowne w Chełmie¹¹. Wyświęcony w 1872 roku. Był bazylianinem. Pełnił funkcje administratora parafii w Mogielnicy, Holi, Rudzie. Sekularyzował się, czyli wrócił do stanu świeckiego, zaś w 1875 roku przyjął prawosławie i po 1875 roku pracował w parafii w Rudzie, ale już prawosławnej¹². Tutaj zmarł w 1896 roku i tutaj został pochowany na przycerkiewnym cmentarzu. Do obecnych czasów od strony drogi stoi upamiętniający pomnik nagrobny. W roku śmierci, w lutym, za przywracanie prawosławia otrzymał srebrny medal na aleksandrowskiej wstędze, na pamiątkę imperatora (cara) Aleksandra III z prawem noszenia go¹³.

4 W witrażu okiennym kościoła w Rudzie-Hucie znajduje się taki obraz.

5 Zasiaw wiosenny.

6 W. Bobryk, *Duchowieństwo unickiej diecezji chełmskiej w XVIIIw*, str. 127.

7 Jak wyżej.

8 „Chołmskij Greko - Uniatskij Miesjacewnik, nr 45/ 1872. str. 144.

9 Jak wyżej, str. 170.

10 Jak wyżej, str. 171.

11 Zapewne w klasztorze bazylianów w Chełmie, zlokalizowanym obok ówczesnej katedry unickiej na „Górcie”.

12 Jak wyżej, str 170.

13 A. Wawryniuk *Leksykon powiatu chełmskiego, Chełm 2001. str. 292.*

1 *Rzeczpospolita powstała w 1569 roku (Unia Lubelska) z połączenia Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego.*

2 *Oryginalna ikona MBCh znajduje się w muzeum, w Łucku na Ukrainie.*

3 *Po 1875r. przekazał je ks. Dymitr Kraskowski do Rosyjskiego Muzeum Cerkiewno-Archeologicznego w Chełmie. P. Sygowski, Rosyjskie Muzeum..., Rocznik Chełmski T. 17.*

Inni:

- Lemański Wojciech, administrator w Rudzie i Łukówku. Zmarł 2. 04. 1831 r.

- Szulakiewicz Jan – sędzia Konsystorza (zebrania duchownych) i paroch w Rudzie. Zmarł 19. 09. 1863 r.

Parafia unicka w Rudzie obejmowała miejscowości Ruda i Rudka. Należała do dekanatu chełmskiego.

Wśród zapisanych aktów urodzenia w parochii Ruda spotyka się akty miejscowych wyznawców judaizmu – Żydów mieszkających na terenie tej parafii.

Z dostępnych (niekompletnych) akt stanu cywilnego parafii unickiej w Rudzie z lat 1811–1822 wynika, że urodziło się (zapisano) w tym okresie 274 dzieci, zawarto 54 małżeństwa, zaś tylko w latach 1811–1816 zmarło 138 osób.

Z akt dowiadujemy się też, że w tym czasie:

- Leśniczówka i Rudka leżały w gminie rudzieńskiej (siedziba w Rudzie -autor);

- Wincenty Zieliński l. 26, to leśniczy Lasów Narodowych w Rudzie, dobra Ruda podlegały Starostwu Chełmskiemu - (autor);

- Marcin Kamiński, l. 35, to były podleśniczy Lasów Narodowych w Rudzie;

- Jan Giryczuk, l. 44, to „mayster kunsztu tkackiego” w Rudzie;

- Wincenty Klimkiewicz, l. 35, to „mayster kunsztu młynarskiego w Rudzie”;

- Jędrzej Klimkiewicz, l. 24, to „mayster kunsztu młynarskiego w Rudzie”;

- Żyd, Berkowicz Trayter, był arendarzem (dzierżawcą) w Rudzie;

- starozakonny Żyd, Leyba Zeylitowicz l. 40, mieszkał „na szynku” w Rudzie¹⁴.

Parafia unicka w Rudzie, podobnie jak inne w Królestwie Polskim, istniała do 1875 roku.

Tego roku ukazem carskim zlikwidowano Chełmską Diecezję Unicką, Zakon Bazylianów w Chełmie, który kształcił duchownych unickich. Katedrę unicką na „Górcę” „przerobiono” na sobór prawosławny. Rozpoczęto likwidację wyznania unickiego, jego wiernych „na siłę” przyłączano do prawosławia. Stawiali oni opór przez wiele lat. Było wiele przypadków, kiedy unicy w tajemnicy wędrowali poza granice Królestwa Polskiego, szczególnie do Galicji, aby tam zawrzeć związek małżeński.

Na terenie Lasów Żalińskich w roku 1886 odbyło się tajne nabożeństwo unitów, związane z corocznym chełmskim odpustem z 8 września¹⁵. Wtedy ochrzczono dzieci, zawarto związek małżeński. Zdarzenie to nazwano „Weselem w Księżej Dolinie”.

Rosyjskie władze Królestwa Polskiego podejmowały różne działania, aby przeciwną do prawosławia. Karano „opornych”. Dochodziło do utarczek z Kozakami a nawet ofiar spośród unitów – Drelów, Pratulini na Podlasiu. Zsyłki na Sybir. Świątynie - unickie cerkwie, zamieniano na cerkwie prawosławne.

Właściciele i dzierżawcy dóbr Ruda zobowiązani byli dostarczać rocznie – ...13 sążni drewna opałowego szczykowego miękkiego Plebanowi w Rudzie ... z dóbr Ruda, do Rządu przyłączonych z mocy aktu z 24 listopada/9 grudnia 1836 roku - na opał. Obowiązek ten zapisano w Księgach grodzkich Chełma¹⁶.

Parochianie (parafianie) mieli prawo korzystania z serwitutów¹⁷ – z lasu drewno dla mieszkańców parafii na remonty i płoty, było to postanowienie Komisarza do spraw Włościańskich powiatu chełmskiego z 16 maja 1869 roku¹⁸.

Właściciel dóbr Ruda, Henryk Michał Kamiński zapowiedział uwolnienie miejscowych chłopów od pańszczyzny. Widząc ich niedowierzanie obiecał złożyć w miejscowej unickiej cerkwi przysięgę na spełnienie tej zapowiedzi.

Parafia unicka w Rudzie posiadała też grunty orne, łąki, las. Stanowiły one zapewnienie bytu parochowi i służbie cerkiewnej. Potwierdzeniem tego jest zapis z okresu międzywojennego ...parcelacja gruntów pounickich jest na ukończeniu...¹⁹, kiedy już rozsprzedawano je.

Oto autentyczny zapis aktu ślubu w rudzieńskiej (rudeńskiej) parochii, z 1811 roku: *Roku Tysięcznego Ośmsetnego Jedynastego Dnia Trzeciego Miesiąca Lutego. Przed Nami Dziekanem Chełmskim Plebanem Rudzieńskim rg. Sprawującym Obowiązki Urzędnika stanu Cywilnego Gminy Rudzieńskiej, Powiatu Chełmskiego w Departamencie Lubelskim Stawili się Jędrzej Klimkiewicz Młodzian Mayster Kunsztu Młynarskiego dotąd w Rudzie przy Rodzicach zostający Mający podług złożonej Metryki wyięty z Xiąg Kościoła Puhačovskiego Lat Dwadzieścia Dwa, w Asystencji rodziców swoich, Antoniego Klimkiewicza Lat Piędziesiąt i Maryanny z Woyciuków tak że mającey Piędziesiąt Matki Swey w Rudzie zamieszkałych – Tudzież Panna Katarzyna Pawlukowna dowodząca złożoną Metryką wyiętą z Xiąg Cerkwi Swirzowskiej Lat Osmnaście mająca w asystencji Swey Rodzonej Matki Tatyanny z Trociuków pierwszego Małżeństwa Polakowey Lat Piedzieścił Mayzący a Teraz Tymona Mazurka w Rudzie na Gospodarstwie Rolnickim zamieszkałego Żony – Strony żądaią abyśmy do Ułożonego między nimi Obchodu Małżeństwa przystąpili którego Zapowiedzi uczynione były przed drzwiami Domu Naszego Gminnego²⁰ to jest pierwsza Dnia Dwudziestego Miesiąca Stycznia roku bieżącego a druga dnia dwudziestego Siudmego tego Miesiąca i roku bieżącego o godzinie Dziewiętej przed Południem w Niedziele – Gdy o żadnym zatamowaniu pomienionego Małżeństwa uwadomieni nie zostaliśmy a Rodzice niniejszym na Obchód tegoż zezwalaią przychyłaić się zatym do żądania stron Stawających po przeczytaniu wszystkich wyż wymienionych Papierów Działu Szóstego w Tytule Kodexu Napoleona o Małżeństwie Zapytaliśmy się Przyszłego Małżaka i Przyszłej Małżaki czyli chcą połączyć się z sobą węzłem małżeńskim na co gdy każde z nich oddzielnie odpowiedziało iż taka jest ich wola. Ogłaszamy w Jmieniu Prawa że Jędrzej Klimkiewicz młodzian i Panna Katarzyna Pawlukowna są połączeni z Sobą Węzłem Małżeńskim czego Akt w przytomności Wincentego Klimkiewicza Rodzonego Brata wyż. Wspomnianego Młodziana mającego Lat Dwadzieścia pięć w Cycowie zamieszkałego tudzież drugiego Brata Jana Klimkiewicza mającego Lat dwadzieścia dziewięć w Sawinie Zamieszkałego – Majstrów Kunsztu Młynarskiego niemniej Tymona Mazurka Liczącego Lat Piędziesiąt Ojczyzna wyż. Wspomnianey Małżaki i Stefana Pawluka rodzinnego Brata teży mającego Lat trzydzieści obuch w Rudzie na Gospodarstwie Rolnickim zamieszkałych. Niniejszy Akt stawiającym był przeczytany i przez Nas podpisany ile że stawiające Osoby pisać nie umieją.*

Xiądz Benedykt Kozminski Dziekan Chełmski Pleban Rudzieński Urzędnik stanu Cywilnego²¹.

Ruda-Huta, listopad 2020 r.

Antoni Francki

Źródła:

1. W. Bobryk, *Duchowieństwo unickiej diecezji chełmskiej w XVIIIw.*
2. K. Janczykowski, *Ósmy wrzesień na Górze Chełmskiej w dniach tryumfu i klęski.* Chełm 1946.
3. W. Pawlak, *Studia staropolskie T. XXX; Jakub Susza – zapomniany świadek ...*, str. 211; IBL PAN; W-wa 2011.
4. P. Sygowski, *Rosyjskie muzeum...* . Rocznik Chełmski, t.17.
5. A. Wawryniuk, *Leksykon powiatu chełmskiego.* Chełm 2001.
6. Chołmskij Greko – Uniatskij Miesjacownik nr 45/1872.
7. APLOCH, *Księgi grodzkie Chełma.*
8. *Akta parafii unickiej w Rudzie z lat 1811- 1826* (Internet).

¹⁴ Akta parafii unickiej w Rudzie lata 1811 -1826.

¹⁵ Władze carskie zajęły unicką katedrę na chełmskiej „Górcę”.

¹⁶ Taki obowiązek mieli też wobec cerkwi w Chełmie.

¹⁷ Serwitut – prawo do korzystania z cudzej własności.

¹⁸ APLOCH, akta hipoteczne dóbr Ruda.

¹⁹ Pismo Wojewódzkiego Urzędu Lubelskiego... Nr L. RU/III/PU/og/39 z dn. 7. 06. 1939 r.

²⁰ Budynek Urzędu w Rudzie (Wsi).

²¹ Akta parafii unickiej w Rudzie lata 1811 – 1826.

Folwark w Żalinie i poddani – rok 1784

Przez całe swe istnienie folwark w Żalinie leżał na wschód od zwartej zabudowy wsi Żalin. Oddzielała te miejscowości granica, którą stanowiła miedza. Resztką tej miedzy - ścieżki, przed zbudowaniem szosy, biegła od głównej drogi obok działki szkolnej, następnie między łąką Rękasa i polami na wschód od niej, równoległe do płynącego strumyka. Ścieżka skracała drogę do sklepu tym, którzy mieszkali na wschód od szkoły.

Działka szkolna i były budynek szkolny to fragmenty folwarku o opisanej w dalszej części zabudowie.

Folwark w 1784 roku wchodził w skład zespołu tzw. „klucza świerzowskiego”. Do „klucza” należały folwarki zwane: Okop (Okopy), Wólka Świerżowska, Równo (Rivne) tuż za Bugiem, obecnie na Ukrainie.

Opisanie folwarku żalińskiego (w oparciu o oryginalny zapis): zabudowania folwarku otoczone były płotem chruścianym. Do słupków drewnianych przymocowane były trzy poziome drągi, między nimi przeplatano cienkie, proste kije leszczyny bądź łoży. Od strony wsi na podwórze wjeżdżało się przez wrota. Drugimi wrotami wyjeżdżało się na pole.

Stary główny budynek mieszkalny - dworek, kryty dranicami - deskami. Powstawały one przez łupanie pnia drzewa. W budynku podłogi i pułap czyli sufit - stare. Drzwi ośmioro, wszystkie na biegunach - tzn. zamiast zawiasów miały u góry i u dołu czopy, te wchodziły w otwory w górnej i dolnej belce, stąd mogły otwierać i zamykać się. Wchodziło się przez sień. Przy sieni kuchenka. Z niej nad dach wywiedziony był lepiony komin. Przy sieni były też alkierzyk - mały pokój z dwoma starymi oknami ale bez szyb i komórka - schowek z małymi szybkami w drewno oprawionymi. W ścianie zewnętrznej wejście do innej komórki.

Z tyłu za dworkiem stały dwa chlewki kryte słomą. Idąc dalej ku gumnowi - stodoła, stajnia z dużymi pojedynczymi wrotami, pokryta słomą. W stajni łożb i jasła - drabinki do zadawania siana. Przy stajni komórka na „stajenne schowanie” - uprząży i innych sprzętów. Świadczy to o tym, że w folwarku były konie. Do stajni przylegało obalone „podszopie” - przybudówka.

Naprzeciw stajni stał niewielki dwupiętrowy „szpiklerzyk” - spichrz, ze schodami „na górę”, pokryty słomą. W nim dwoje drzwi na biegunach z wrzeciędzami do kłódek.

Stodoła nie ma wrót - bram, a było ich czworo. Przy niej „podszopia”. Od strony wsi i wrót na pola „podszopia” obalone.

Pośrodku podwórza studnia cembrowana, czyli ściany jej od wewnątrz zabezpieczone przed waleniem się, z żurawiem. Żuraw ułatwiał wpuszczanie wiadra do studni i wyciąganie tegoż z wodą.

Obok zabudowy folwarku stał browar. Mieszkał w nim arendarz - dzierżawca. Były tam izba - pokój, alkierz i komora. Browar posiadał dwa piecyki, jeden do bani - zbiornika, drugi do kotła. Statki browarne - narzędzia i przybory do produkcji wszystkie, czyli komplet. Na podwórzu przy browarze dwie cembrowane studnie z żurawiami, od nich koryta do browaru na „wody zlewanie”.

Powinności poddanych żalińskich mieszkających w folwarku:

Lp.	Imię i nazwisko	Dni ciągłe	Dni piesze	Owsa ćwierci	Kapłony	Czynsz grosze	Poradlnie gr.	Chmiel-ćwierci
1.	Paweł Grel	1	2	2	2	15	20	
2.	Sobek Kasprzuk	1	2	2	2	15	20	
3.	Piotr Bernat	1	2	2	2	15	20	
4.	Franek Walczuk	1	2	2	2	15	20	
5.	Marko Lewczuk	1	2	2	2	15	20	
6.	Ilko Prystupa	1	2	2	2	15	20	
7.	Andruch Maxymiuk	1	2	2	2	15	20	
8.	Michał Walczuk	1	2	2	2	15	20	
9.	Andruch Lewczuk	1	2	2	2	15	20	
10.	Kazimierz Wawrzok	1	2	2	2	15	20	
11.	Woytek Antoniuk	1	2	2	2	15	20	
12.	Szymko Jachodyniec	1	2	2	2	15	20	
13.	Bartek Lewczuk	1	2	2	2	15	20	
14.	Maćko Walczuk	1	2	2	2	25	20	

Oprócz powyższych powinności były też: *latem do żniwa i do sierpa z grabiami za dzień we dwoje i tłuć (prace zbiorowe) dwie pojedyncze, szarwarki co miesiąc, stróże dzienną y nocną w kolejności, kapustę sadzić, pleć ogrody, przędzywo oczyścić i oddać powinni, maty (?) dawać powinni.*

Pola w Żalinie (określenie ich numeru i położenia): primo (pierwsze) - obszar przed Gumnem, sekundo (drugie) - obszar za błotem, tertio (trzecie) - obszar za Wsią, quarto (czwarte) - obszar Wygon zwany, qinto (piąte) - obszar pod Lipą, seksto (szóste) - obszar Ostrów.

Pola Iskopne, czyli od niepamięci istniejące: kole (koło, obok) Łukaszowizny, staj¹ dziewięcioro, w Przykładkach, staj dwoje, na Puszcze staje jedno, pod Czarną Łozą, staje jedno, na Wiktowiznie, staj dwoje.

Łąki: łąka na Ostrowie, druga między obszarem pola w Wólce Świerżowskiej.

Pola dworskie sięgały pod Okop (obecnie Okopy) do granicy Rudzieńskiej (z dobrami Ruda) przez błoto Suczków dalej przez las pod tymże błotem do drogi z Świerżów do Żalina przez tęż drogę jak najprościej lasem i przez Łozy do Gawronowego Kąta (okolice tzw. Popówki), od tego przez błoto Terpinowskie² zwane Środkiem po Zawereski i Rów Dawny popod Dudyn Bor aż do ścieku wody z błota pod Wólką Świerżowską będącego tym odpadkiem wody aż do Mostku Stary Młynek zwany pod Kraiową Górą, od tej jak najprościej przez Łąki Mehudowe, dalej Martynickowe, po tym Saymutową y Babiżukową aż do granicy Rowieńskiej, w którym podziale idąc od granicy Rudzieńskiej po prawej ręce do Scedy drugiej³.

Rozliczenie roczne zawiera informacje o zysku (intracie) w wysokości 1486 złp i gr 23. Na zysk wg zapisu składały się wartości: dni ciągłych na tydzień - dwadzieścia ośm, przez rok - tysiąc czterysta pięćdziesiąt sześć (1456); dzień groszy piętnaście (15), razem 728 złp, dni kobiecych na

1 Staje albo stajanie - miara powierzchni pola, różna w zależności od regionu

2 Ta i inne nazwy obecnie nieznanne, nieużywane.

3 Zapis zgodny z oryginałem.

tydzień – czternaście, przez rok siedemset dwadzieścia ośm (728); dzień groszy sześć (6), razem 145 groszy 14, siedem (7) korców owsa, praczkowszczyzna, czynsz z arendy (dzierżawy) browaru, kapłuny (kapłony – kastrowane koguty), tłuki (prac w okresie nasilonej pracy np. żniw).

Opis folwarku nie zawiera informacji o jego wyposażeniu, hodowanych zwierzętach. Folwark, tak jak cały „klucz świerzowski”, był własnością rodziny Ołędzkich.

wrzesień 2020 r.,

Antoni Franecki

Źródła:

1. APL, Księgi grodzkie chełmskie, sygn. 175/20260, karta 389-394.

XV Wakacyjny Turniej Dzikich Drużyn w Piłce Nożnej o Puchar Wójta Gminy Ruda-Huta

W dniach 18-19 lipca 2020 r. na boisku „Orlik” w Rudzie-Hucie odbył się XV Wakacyjny Turniej Dzikich Drużyn w Piłce Nożnej o Puchar Wójta Gminy Ruda-Huta, zorganizowany przez Gminny Ośrodek Kultury w Rudzie-Hucie oraz LKS Hutnik Ruda-Huta.

Do turnieju zgłosiło się 11 drużyn: 5 w kategorii wiekowej do 16 roku życia oraz 6 w kategorii wiekowej od 17 lat i starsi.

W kategorii wiekowej do 16 lat wyniki ukształtowały się następująco: I miejsce FC Front Zakole, II miejsce Dawcy Punktów Dorohusk, III miejsce FC Nie mogę Tego Przeczytać Ruda-Huta.

Tytuł króla strzelców otrzymał **Krystian Sawicki**, grający w drużynie FC Front Zakole, który w trakcie turnieju 18 razy umieścił piłkę w bramce. Tytuł najlepszego bramkarza otrzymał **Damian Woźnicki**

(FC Nie Mogę Tego Przeczytać), a tytuł najlepszego zawodnika **Maciej Lodowski** (FC Front Zakole). Na boisku wyróżniali się umiejętnościami: **Adrian Dubij**, **Szymon Skimina** i **Piotr Chmiel**.

W kategorii wiekowej od 17 lat i starsi wyniki ukształtowały się następująco: I miejsce Janutki, II miejsce Dzikie, III miejsce Chillwagon Sawin.

Tytuł króla strzelców otrzymał **Paweł Mazur**, grający w drużynie Dzikie, który w trakcie turnieju 7 razy umieścił piłkę w bramce. Tytuł najlepszego bramkarza otrzymał **Sebastian Mężyk** (Dzikie), a tytuł najlepszego zawodnika **Michał Jusiuk** (Chillwagon Sawin). Na boisku wyróżniali się umiejętnościami **Jan Dąbrowski** i **Arkadiusz Dubij**.

Rozgrywki sędziowali: **Krzysztof Czerniakiewicz**, **Tomasz Domański** i **Jerzy Marciniak**.

Barbara Humeniuk

V Amatorski Turniej Sztuk Walki Low Kick

8 listopada 2020 r. w Gminnym Ośrodku Kultury w Rudzie-Kolonii odbył się V Amatorski Turniej Sztuk Walki Low Kick Ruda-Huta. Tym razem, ze względu na obostrzenia spowodowane epidemią koronawirusa, w okrojonej formie i bez udziału publiczności zmierzyło się ze sobą 20 zawodników w 10 kategoriach wagowo-wiekowych.

Ze względu na zaistniałą sytuację zrezygnowano z formuły eliminacyjnej zawodów. Walki były kontraktowane na konkretną godzinę, co pozwoliło uniknąć większego zgromadzenia zawodników oczekujących na starcie.

Wszyscy zawodnicy stoczyli emocjonujące walki. Tak prezentują się wyniki w poszczególnych kategoriach wagowo-wiekowych: kobiety – kadet 8 lat ex aequo: 1 miejsce – **Magda Rozmarynowska** i **Patrycja Kamińska**, kadet 11 lat: 1 miejsce – **Nikola Kloc**, 2 miejsce – **Maja Turrek**. Junior 12/14: 1 miejsce – **Anna Kozłowska**, 2 miejsce – **Paulina Głaz**. Junior 16/17 lat: 1 miejsce – **Aleksandra Szybista**, 2 miejsce – **Kinga Bondaruk**. Mężczyźni: kadet 9/11 lat: 1 miejsce – **Kacper Kwitek**, 2 miejsce – **Artur Hamulczuk**, kadet 9/11 lat (walka sparingowa, ze względu na niestawienie się przeciwnika): 1 miejsce – **Bartek Rozmarynowski**, 2 miejsce – **Paweł Chwaleba**. Kadet - 9/11 lat: 1 miejsce – **Błażej Zwierzyński** (po zaciętej walce i 3 rozstrzygającej rundzie), 2 miejsce – **Tomasz Sadowski**. Junior 12/14 lat: 1 miejsce – **Bartek Kamiński**, 2 miejsce – **Błażej Baj**. Weteran 18 lat, kat do 81 kg: 1 miejsce – **Karol Sobczuk**, 2 miejsce – **Przemysław Mazur**. Weteran 18 lat, kat +81 kg: 1 miejsce – **Piotr Chwaleba**, 2 miejsce – **Przemysław Kozak**.

Dodatkowo, za najlepszą walkę turnieju uznano walkę pomiędzy **Błażem Zwierzyńskim** a **Tomaszem Sadowskim**.

Nad regulaminowym przebiegiem zawodów czuwała komisja sędziowska w składzie: **Mateusz Gil** - sędzia główny, **Przemysław Kozak** - sędzia czasowy i **Damian Grzywna** - sędzia ringowy

Damian Grzywna

Bolkowanie 2020

15 sierpnia 2020 r. w Hnieszowie po raz 16. odbyły się uroczystości imieninowe dębu Bolko „Bolkowanie”. Ze względu na sytuację związaną z epidemią COVID-19 tegoroczne obchody zamknęły się w jednym dniu.

Rozpoczęły je o godz. 6:30 zawody wędkarskie o puchar Wójta Gminy Ruda-Huta. Wystartowało w nich 15 zawodników, którzy łowili na Bugu. W sumie złowiono 20,15 kg ryb.

Po zaciętej rywalizacji zawodników komisja sędziowska ustaliła wyniki: I miejsce - **Grzegorz Mazurkiewicz** 2550 g, II miejsce - **Norbert Bortnik** 2495 g, III miejsce - **Łukasz Suprun** 2305 g, IV miejsce - **Szymon Maliszewski** 2140 g, V miejsce - **Henryk Grel** 2065 g.

Grzegorz Mazurkiewicz zdobył puchar Wójta Gminy Ruda-Huta oraz tak jak pozostali laureaci, dyplom i nagrodę rzeczową. Zawodników osobiście uhonorował wójt **Kazimierz Smal** i zaprosił na kiełbaszkę z ogniska.

W spływie kajakowym Bugiem wzięło udział 20 uczestników. Malownicza trasa wiodła ze Świerż do Siedliszcza. Kajakarze przepłynęli 20 km meandrującą rzeką.

W turnieju piłki siatkowej o puchar Prezesa Stowarzyszenia Miłośników Gminy Ruda-Huta na podium stanęły drużyny: I miejsce Tempo, II miejsce Wola 1, III miejsce Wola 2.

Sędziowali: **Agnieszka Suszczyk, Małgorzata Suchań, Robert Jokisz**. Nagrody ufundowało Stowarzyszenie Miłośników Gminy Ruda-Huta.

IV Bieg z Bolesławem ukończyło 24 zawodników: 6 kobiet i 18 mężczyzn. Czołowe miejsca w swoich kategoriach zajęli: I miejsca **Justyna Ewa Jagiełło** i **Łukasz Nestorowicz**, II miejsca **Ewa Furmanik** i **David Malinowski**, III miejsca **Wioletta Drzazga** i **Patryk Furmanik**.

Nagrody ufundowało Stowarzyszenie Miłośników Gminy Ruda-Huta. Bieg zorganizowali: Gminny Ośrodek Kultury w Rudzie-Hucie oraz sekcja Krav Maga Ruda-Huta/Świerż.

W rajdzie rowerowym wzięło udział 30 rowerzystów z 5 grup rowerowych: Łęczyńskiego Stowarzyszenia Rowerowego „Pojezierze”, Chełmskiego Klubu Cyklistów PTTK, Grupy Rowerowej „Odnowa” Chełm, Grupy Rowerowej „Ruda Team”, Chełmskiej Grupy Rowerowej oraz cyklistów niezrzeszeni. Najmłodszy uczestnik miał 3 latka, a najstarszy 83 lata. Komandorem rajdu był **Krzysztof Opas**.

Atrakcją dla najmłodszych było święto kolorów. Jego uczestnicy bawili się w rytmie muzyki, obrzucając się różnobarwnymi farbami.

Iwona Borodej

Wydawca: Biblioteka Publiczna Gminy Ruda-Huta, ul. Niepodległości 36, 22-110 Ruda-Huta, e-mail: biblioteka@ruda-huta.pl, www.biblioteka.ruda-huta.pl; **Grupa redakcyjna:** Anna Bartoszevska, Iwona Borodej, Barbara Gałus, Barbara Humeniuk, Marta Kordas, Paweł Maśluch, Andrzej Niemiec, Jarosław Walczuk; **Korekta:** Maria Wróblewska, Andrzej Niemiec, Paweł Maśluch; **Skład:** Marta Kordas; **Druk:** „A3 Drukarnia” Przemysław Litwiniuk, ul. Krzywa 42, 22-100 Chełm.